

TILAK MAHARASHTRA VIDYAPEETH, PUNE
M. A. (PARANGAT) SOCIAL SCIENCES (SOCIOLOGY)
EXAMINATION: DECEMBER – 2025
SECOND SEMESTER

Subject: Environmental Studies (SOCMJE-202)

Date: 16/12/2025

Total marks: 60

Time: 10.00 am to 12.30 pm

- Instructions:** 1) Attempt all Questions as per the Instructions.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Answer should be precise and to the point.

- Q. 1) Answer any TWO of the following questions in 500 words. (2X15 marks) (30)**
1) Discuss in detail the Management of ground water resources.
2) Describe the Nature of energy Flow in the Ecosystem.
3) What are the different types of Ecosystem? Explain in brief Grassland ecosystem.
- Q. 2) Answer any TWO of the following questions in 300 words. (2X10 marks) (20)**
1) Enlist different hot spot of biodiversity. Explain in brief each one of them.
2) Describe in detail the thermal Pollution.
3) Explain in brief Nature of Family Welfare Program.
- Q. 3) Answer any TWO of the following questions in 100 words. (2X5 marks) (10)**
a) Illustrate the Problems of Urban related to energy.
b) Discuss in detail relationship between environment & human health.
c) Enlist different types of energy & Explain each one of them.

मराठी रूपांतर

- सूचना :** १) दिलेल्या सूचनेनुसार सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
२) उजवीकडील तक्त्यातील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) उत्तरे अचूक आणि मुद्देसुद असावे.

- प्र. १) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे ५०० शब्दांमध्ये लिहा. (२ X १५) (३०)**
१) भुजल स्रोत व्यवस्थापन सविस्तर स्पष्ट करा.
२) परिसंस्थेतील उर्जाप्रवाहाचे स्वरूप सविस्तर स्पष्ट करा.
३) परिसंस्थेचे विविध प्रकार कोणते ते सांगून गवताळ परिसंस्था सविस्तर स्पष्ट करा.
- प्र. २) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे ३०० शब्दात लिहा. (२ X १०) (२०)**
१) जैवविविधतेच्या महत्त्वाच्या केंद्राची यादी करून प्रत्येकी सविस्तर स्पष्ट करा.
२) औष्णिक प्रदुषण सविस्तर स्पष्ट करा.
३) कुटुंबकल्याण कार्यक्रमाचे स्वरूप सविस्तर स्पष्ट करा.
- प्र. ३) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे १०० शब्दात लिहा. (२ X ०५) (१०)**
अ) शहरी भागातील उर्जा विषयक प्रश्न स्पष्ट करा.
ब) पर्यावरण आणि मानवी आरोग्य यांतील परस्पर संबंधावर सविस्तर चर्चा करा.
क) उर्जेचे विविध प्रकारांची यादी करून ते सविस्तर स्पष्ट करा.